

граматичних форм, подаються сталі вирази чи звороти тощо. Крім того у підручниках широко представлений матеріал, спрямований на збагачення словникового запасу молодших школярів та розвитку їхньої комунікативної компетентності.

Отже, для зростання рівня розвитку комунікативної компетентності вчителям початкової школи необхідно систематично та цілеспрямовано включати в навчальний процес словникову роботу. Шляхом чергування різних вправ зі словом у молодших школярів підвищується інтерес до рідної мови, культури спілкування, розвивається мовне мислення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бібік Н.М., Ващуленко М.С., Мартиненко В.О. та інші. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2014. 346 с.
2. Новак М. Теоретичні основи формування комунікативної компетентності молодших школярів. *Початкова школа*. 2014. № 2. С. 56 – 58.

Тетяна Золотопуп,

студентка 7 курсу
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Науковий керівник: **К. І. Степанюк**, доцент (БДПУ)

МЕТОДИ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

У формуванні комунікативної компетентності студентів під час педагогічної практики особливе місце займають методи навчання, які застосовуються як викладачами, так і вчителями. Зазначимо, що у дослідженні ми керувалися класифікацією методів навчання, розробленою Ю.Бабанським [1], В.Бондарем [2], О.Савченко [3] та ін.

До зазначених методів відносимо: словесні (бесіда, дискусія (диспут, дебати), практичні, репродуктивні, творчі та проблемні (аналіз педагогічних ситуацій, кейс-метод, проблемно-рефлексивний полілог), евристичні (евристичні запитання, прогнозування), навчання у співпраці, проектні методи, методичне портфоліо, вправи на рефлексію, метод групової оцінки.

Запопонувана нами система вправ надає змогу індивідуалізувати формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи у процесі педагогічної практики, оскільки їх варіювання зумовлює підбір складних завдань для студентів, які мають уже достатньо сформовану означену компетентність, а також удосконалювати її в тих, які мають недостатню сформованість.

Зупинимось детальніше на характеристиці системи комунікативних вправ (за Н.Волковою), яка охоплює такі різновиди:

1. *Вправи, спрямовані на практичне оволодіння технологією*

педагогічного спілкування на основі відпрацювання його найважливіших елементів, які сприяють розвитку комунікативних здібностей, набуттю навичок управління педагогічним спілкуванням, забезпечують формування органічних і послідовних дій у публічній обстановці, м'язової свободи й емоційного благополуччя, довільної уваги, спостережливості, зосередженості, міміки й пантоміміки, педагогічно доцільних переживань, мобілізації творчого самопочуття, техніки й логіки мовлення, його виразності та емоційності, вміння вибудовувати логіку майбутнього спілкування з учнями.

II. Вправи на оволодіння процесом педагогічного спілкування в заданій комунікативній ситуації, які застосовуються з метою формування дій у типових ситуаціях, розвитку педагогічної уяви, інтуїції, навичок імпровізації під час спілкування, формуванню вміння відчувати співрозмовника, просторові й часові умови комунікативного процесу, вступати у комунікацію з суб'єктами навчально-виховного процесу.

III. Ситуаційні вправи, що забезпечують створення суб'єкт-суб'єктних стосунків між студентами, вчителями і викладачами, в основі яких – зображення реальної події, в де необхідно проаналізувати дії учнів, їхніх батьків, учителів або прийняти необхідне рішення (залежно від мети).

IV. Ситуаційні вправи на прийняття рішення, які спонукають студентів поглянути на проблему з позиції особистості, яка приймає рішення, а не лише оцінювати дії інших. Ці вправи охоплюють визначення особи і ролі того, хто шукає рішення; інформацію про умови навчально-виховного процесу ЗНЗ; формулювання основних моментів, що характеризують ситуацію; визначення цілей, яких прагне досягти той, хто приймає рішення; формулювання основних варіантів вирішення; інформацію про умови роботи та іншу інформацію, необхідну тому, хто шукає рішення.

V. Комунікативно-організаційні вправи, спрямовані на організацію колективно-розподіленої діяльності, що створює передумови для самореалізації студентів, яким пропонується для розгляду комунікативна проблема, яка потребує вирішення. Викладач розподіляє студентам індивідуальні завдання (збір інформації, аналіз різних аспектів даної проблеми, підготовка повідомлення) – фрагменти загального проекту, який потім презентується на звітній конференції.

У формуванні зовнішніх засобів комунікації дотримувались принципів: розвиток умінь «зчитувати» невербальну інформацію інших і виражати себе через засоби зовнішньої виразності має відбуватись одночасно.

Отже, доповнення програм педагогічної практики комунікативно спрямованими завданнями і задачами, сприяють ефективному формуванню комунікативної компетентності майбутніх учителів у процесі педагогічної практики, оволодінню комунікативними вміннями та досвідом.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабанский Ю. К. Оптимизация процесса обучения : общедидактический аспект / Ю. К. Бабанский. М. : Педагогика, 1977. – 253 с.
2. Бондар В. І. Дидактика: ефективні технології навчання студентів / В. І. Бондар. – К. : Вересень, 1996. – 129 с.
3. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи : підруч. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.

Альона Кухтік,
студентка 6 курсу
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **Т. В. Ніконенко,** ст. викл. (Б/ДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАОЧНОСТІ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Актуальність. Одним з важливих завдань, що ставить перед собою початкова школа є зміцнення зв'язку навчання з життям. Вивчення математики повинно спиратися на власний життєвий досвід дітей, тому використання раніше засвоєних знань є основною умовою появи інтересу до навчання математики, а педагогічний процес має забезпечити сприятливі умови для уточнення, систематизації і всебічного збагачення цього досвіду. Спеціалісти з психології довели що розвиток інтересу учнів до навчання являється вагомим проблемою для удосконалення початкової освіти.

Значущим компонентом цілісної системи навчання математики молодших школярів є використання наочних засобів, які допомагають учневі краще засвоїти навчальний матеріал. Вивчення і застосування методів наочності досліджували М. Богданович, Л. Виготський, Я. Каменський, І. Песталоцці, О. Савченко, Л. Толстой, К. Ушинський та ін. Велике значення надають наочному навчанню і сучасні вчителі новатори: Ш. Амонашвілі, С. Лисенкова, С. Логачевська, В. Шаталов та інші.

Мета дослідження – розкрити особливості використання наочності на уроках математики в початковій школі.

Наочність відіграє важливу роль у навчанні математики молодших школярів. Вона є опорою для мислення учнів, покликана забезпечити всебічне, образне сприймання та їх розвиток [1, с. 17].

Так, К. Ушинський вважає, що педагог, який бажає що-небудь міцно закарбувати в дитячій пам'яті, повинен потурбуватися про те, щоб якомога більше органів чуття – око, вухо, голос, відчуття м'язових рухів і навіть, якщо можливо, нюх і смак взяли участь в акті запам'ятовування. На думку дослідника, навчання повинно будуватися на живому спогляданні, на конкретних образах з додержанням принципу від конкретного до абстрактного. Основними засобами навчання він пропонує предмети з природи, моделі, малюнки тощо [3].

Велика роль надається правильному використанню наочних засобів, які сприяють формуванню чітких просторових і кількісних уявлень, змістовних понять, розвивають логічне мислення та математичне мовлення.